

Dei visione asseruit. Fœtus in illa Secta furtivis coitibus conceptus tam diu per manus in orbem stantium iactabatur, donec spiritum redderet: & in cuius manibus expirabat, is Pontifex eorum maximus creabatur. Alterum similem infantem cremabant, illiusque cineribus in Cadum coniectis, ac vino perfusis, suos Novitios iniciabant.

Gerardus Sagarelli Parmensis, vir plebejus, illiteratus, & stultus, Sectæ Apostolorum Author fuit; ut Christi Imaginem referret, circumcidi voluit, fasciis etiam involutus in cunabulis jacere, ac mulierculæ cuiusdam ubera fugere. Congregatis deinde vilibus homuncionibus, qui fe Apostolos dicebant, Amalarici nugæ de triplici successivo Patris, Filii, & Spiritus S. regno innovavit, & hinc vigente Regno Spiritus S. supra, fornicationisque ex caritate factas peccata non esse affirmant Pseudo-Apostoli. Quod fœdum dogma plurimis hominum millibus afflavit Dulcinus Novariensis, Sagarelli discipulus. Petri Olivæ, Fratricellorumque errores circa defectionem Romanæ Ecclesiæ adoptarunt, atque auctoritatem Romanæ Sedi à Christo collatam ad suam Sectam translata[m] garriabant; omnesque Romanos Pontifices & Prælatos à tempore S. Sylvæstrij defecisse, ac seductores fuisse, excepto Petro de Morone, seu Cælestino V. Matrimonium invito Consorte solvi posse effabebant, sicut & decimas non esse solvendas Sacerdoti, nisi perfectionem & paupertatem Apostolicam affecuto: denique *perfectus esse vivere sine voto*, quam voti Religione obstrictum. A Mansredo Inquisitore Ordinis FF. Prædicatorum & Opizone de S. Vitali Parmensi Episcopo captus, damnatus, ac Seculari traditus Magistratui, flammis addictus, atque consumptus est Sagarelli die 28. Julii An. 1300.

Beguardi & Beguinæ unde appellatæ incertum. Commune nomen fuit cum Fratricellis, qui ex scissione Franciscani Or-

dinis prodire, tum aliis Hæreticis ex Sagarelli & Dulcini Schola. Eorum errores damnati sunt à Clemente V. in Concilio Viennensi Oecumenico, & recensentur cap. *Ad nostrum* de Hæreticis. Quorum primus erat, quod homo in vita præsentis tantum ac talem perfectionis gradum acquirere possit, ut reddatur omnino impeccabilis, & amplius in gratia proficere non valeat. Ex quo intulerunt, hominem perfectum non oportere jejuna-re, nec orare, sed libere corpori concedere quicquid placet. 2. Talem perfectum potestati humanæ non subijci, quin beatitudine finali in hac vita, sicut in altera frui, omnemque intellectualem creaturam absque lumine gloriæ naturaliter esse beatam. 3. Quod se in actibus exercere virtutum sit hominis imperfecti. 4. Mulieris osculum esse peccatum mortale, cum ad hoc natura non inclinet; non vero carnalem copulam ex contraria ratione. 5. Non esse insurgendum in elevatione Corporis Christi, nec eidem reverentiam exhibendam, quod imperfectionis esse censerent, si à puritate & altitudine suæ contemplationis tantum defecissent, quod Mytheria Eucharistiæ, & Passionis Christi cogitatione ruminarent. Posteriores tres errores cum illo de jejuniis, &c. adoptarunt moderni Quietisti.

Arnaldus de Villanova natione Catalansis, professione Medicus, Jacobi Regis Arragoniæ, & Friderici Regis Siciliæ ad Clementem V. Orator, quindecim pestiferos errores docuit: inter quos principes fuerunt, quod humanitatem Christi æqualem Divinitati fecerit, atque omniscientem; totum præterea Ecclesiæ Corpus una cum Capite à Christo apostatasse asseruit; opera item misericordiæ esse Deo gratiora, quam Missæ Sacrificium. Missas pro defunctis, fundationes Capellarum, & Præbendarum esse opera ad vitam æternam promerendam inutilia. Deum non esse comminatum mortem æter-

æter-

æternam peccantibus, sed malum exemplum præbentibus, &c. Damnati sunt errores per Inquisitorem Tarraconensem Ord. FF. Prædicatorum.

Lolhardus Waltherus fœdissimæ Sectæ Lolhardorum per Germaniam, Austriam, & Bohemiam Author fuit. Hi *Missas* vanitatem esse dicebant, & nullius utilitatis, B. Virginem, si in partu Virgo permansit, non hominem, sed Deum peperisse. Suos Apostolos singulis annis in paradiso ab Henoc & Elia facultatem absolvendi à peccatis impetrare, quam aliis communicarent; & hinc Laicis sua peccata, non Sacerdotibus confitebantur. *Baptisimum* & *Extremam Unctionem* irridebant, Sacramentum Eucharistiæ negabant, Sacramentum Matrimonii juratum meretricium appellabant. Deum nec scire nec punire mala, quæ sub terra fiunt; hinc in cavernis cum matribus & fororibus concumbebant. *Jejunium* spernebant, & *intercessionem Sanctorum*, &c. Ex hac sece, inquit Trithemius, Bohemia tunc infecta usque in præsentem diem iisdem erroribus, & turpitudinibus scætat. Mortuus est Trithemius An. 1514. igitur Secta illa in Bohemia ad Lutheri tempora perseveravit. Multi ex illa in Austria combusti sunt, pertinacissime & hilariter in errore perseverantes.

Ceccus Afulanus, Caroli Ducis Calabriae Astronomus, Florentiæ ab Inquisitore fidei de hæresi, & pravo astrologio judicariæ usu damnatus est. In superioribus Orbibus spheræ mundialis malignos Spiritus generari docuit, & stellarum influxibus absolutam necessitatem tribuit, cui etiam Christi paupertatem & miseras subiecit, Antichristi pompam, divitias, & splendorem.

Ekdardus Teutonicus Ordinis Prædicatorum Doctor Theologus perniciosissimos errores in suis Concionibus scriptisque divulgavit. Quorum XXVIII. Joannes XXII. Summus Pontifex recensuit, ac damnavit. Mundum ab æterno à Deo conditum

affirmavit. In opere etiam malo æqualiter relucere gloriam Dei. Deum etiam blasphemiam laudari. Nos transformari in Deum, sicut panis Eucharisticus in Corpus Christi. Deum non præcipere actus exteriores. Bonum hominem esse unigenitum Filium Dei, itemque hominem nobilem. Omnem distinctionem esse à Deo alienam. Omnes creaturas esse purum nihilum; aliquid esse in anima, quod est increatum, & increabile. Deum non esse bonum, nec meliorem, nec optimum. Hos errores partim ut hæreticos, partim ut temerarios, ac de hæresi suspectos de sententia Cardinalium damnavit idem Pontifex.

Marfilus de Menandrino Patavinus, & Joannes Jandinus Perusinus Aristotelici magis, quam Catholici, venales calamos Ludovico Bavaro schismatico Imp. adversus Joannem XXII. & Ecclesiasticam auctoritatem commodarunt. Eorum errores præcipui fuerunt sequentes: Christum ex necessitate & obligatione tributum Cæsari tribuisse. Eundem in terris nullum sui *Vicarium* constituisse. Ad Imperatorem spectare Sedem vacante *Pontifices instituire, & deponere*. Imperatorem Sede vacante Ecclesiam regere posse. *Sacerdotes omnes in Ecclesia esse æqualis auctoritatis*. Illam nullum posse punire coactive sine licentia Imperatoris; non posse possidere bona temporalia; sine eadem licentia nulli Episcopo vel Sacerdoti licere sententiam excommunicationis in quemquam ferre. Episcopos in communi posse excommunicare Papam; legitimare ad Officia & Beneficia Ecclesiastica esse solius Imperatoris. Penes eundem esse *Judicium* coactivum de capacitate Promovendorum ad sacros Ordines, Religiosos Ordines approbare, *Concilia congregare, & confirmare*, jejunia & feriatis dies eundem posse indicare. His suis erroribus systema modernorum Protestantium graphice præformarunt Marfilus & Jandinus; quos erudite refellit, eorumque

re; idemque de aliis peccatis iudicium esse ferendum. Deum esse causam peccati, qua peccatum & demeritorium est, cum Calvino sensit. Circa Christi impeccabilitatem, & gratuitam predestinationem errores quoque sparlit. Omnium fortasse primus docuit, probabile esse, si una ratio, seclusa fide, consulatur, nulla esse accidentia, sed res omnes extantes esse substantias, propterea & Facultate Theologica Parisiensi censuratus. Eius sententiam suscitavit sæculo elapso Carthesius, quam hodierno ævo non tantum Parisiis, sed etiam in aliis Universitatibus plurimi absque censura defendunt, cum fide eam conciliantes.

An. 1348. eadem Sacra Facultas Magiltrum Nicolaum de Utricuria compulit ad publicam articulorum de rebus Philosophicis & Theologicis à se propositorum revocationem. Quos ad 43. excurrentes videre licet apud Nat. Alex. Sæculo XIV. Magister Simon docuit, nomen Jesu accidentarie dici de Deo, ex quo absurda varia intulit; possibilem nempe esse propositionem: *Jesus non est Deus*. Aliquando fuisse Deum, quando Jesus non erat. Filium Dei incepisse esse, &c. Palinodiam canere compulsus est Parisiis An. 1351. Frater Guido Ordinis Eremitarum S. Augustini plures errores docuit circa caritatem, meritum, liberum arbitrium; eos Parisiis revocavit An. 1353. In varias propositiones piarum aurium offensivas prolapsus est, easque revocavit Parisiis An. 1362. quidam Magister Ludovicus, quas vide apud eundem Nat. Alex. L. cit.

Bertholdus de Rohrbach Germanus hæreticas & blasphemias propositiones quasdam Herbipoli primum docuit, ac ejurare coactus est; deinde Spire iterum publicavit, ubi tanquam relapsus Curie Sæculari traditus & igne crematus est An. 1359. Calvino prælusit, Christum in Crucis sic derelictum fuisse affirmans, ut de salute

salute animæ suæ dubitaverit, maledixeritque B. V. nec non terræ, quæ sanguinem suum susceperit. Quietistis vero, hominem in hac vita eum perfectionis gradum assequi posse asserendo, ut illi nec jejuniis, nec oratione sit opus. Docuit præterea, hominem pium in perceptione cibi communis tantam gratiam percipere posse, quantam in Eucharistia perceptione.

Martinus Consalvus Conchenis circa idem tempus in Hispania multa fatua, hæretica, & impia asserens ab Archiepiscopo Toletano damnatus est, & à Sæculari Magistratu igni traditus; docebat enim homo dementissimus, se germanum esse S. Michaelis, locum, ex quo cecidit Lucifer, sibi à Deo parari, se primam veritatem & Scalum Cæli esse, singulis diebus Cælum se scandere, & osculari, se Antichristum ad singulare certamen provocaturum ac debellaturum.

Eadem tempestate Nicolaus Calaber amentia pari hos errores Barcinonæ prædicavit. Martinum Consalvum æterni Patris Filium in Cælis ab æterno genitum affirmavit. Spiritum S. futuris temporibus carnem assumpturnum, & ad prædicationem Consalvi mundum univèrsam convocatum iri. In extremo die Judicii omnes damnatos precibus Consalvi vitam æternam consecuturos. Deum Patrem in homine corpus, Filium animam, Spiritum S. spiritum formale. Ab Eymérico Inquisitore damnatus, ac Curie Sæculari traditus est igne concremandus.

Bartholomæus Ianovezius Majoricanus Urbano V. Pontifice Maximo libellum hæresibus scatentem edidit; in quo asserbat, Antichristum die Pentecostes Anni 1360. venturum, ipsius tempore omnia Sacramenta & incrementum Sacrificium desiturnum. Christianos adulos ab ipso perversos nunquam ad fidem redituros; bene vero pueros, sicut & Judæos, Sarracenos, & Infideles ab eodem seductos.

Errores suos revocavit Ianovezius coram Eymérico.

Anno circiter 1353. Berengarius de Monte Falcone Cisterciensis errorem docuit, qui eo magis invaluit, quod spiritualis vitæ perfectionem provehere videbatur; scilicet, quæcumque bona facienda esse puro Dei amore, non ob aliam rationem; ideoque nec spe mercedis facienda, quem novissime suscitaturum Spirituales Quietistæ. Damnatus est error à Nicolao Roselli Inquisitore & Sancio Tarraconensi Archiepiscopo.

An. 1363. Magister Joannes de Calore propositiones quasdam in suo Vesperiarum actu assertas revocare jussus est à Sacra Facultate Parisiensi, quas in sensu à se intento catholicas agnovissent Doctores. Ibidem Dionysius Sotlechau Ordinis Minorum damnatus à Joanne XXII. de paupertate Evangelica errores docere apud suos ausus est, quos post multas tergiversationes tandem Parisiis ejuravit.

Frater Joannes de Latone & Fr. Petrus de Bonageta Ord. Minorum, & alii quidam Religiosi Viri An. 1371. sequentes circa Eucharistiam errores è sacro suggestu in Provinciis Tarraconensi & Castaraugustana publicaverunt. 1. Si hostia consecrata cadat in locum turpem, à mure arrodatur, vel à bruto comedatur, sub iis desinere esse Corpus Christi & substantiam panis redire. 2. Dum species dentibus teruntur, Christum ad Cælum redire, nec in hominis stomachum trahi. A Gregorio XI. Viris illis silentium impositum est, prædicationeque ulterior de his erroribus prohibita.

Circa idem tempus Frater Arnaldus Montaneri Cataloniensis docebat, Christum nihil habuisse proprium vel commune; nullum posse damnari, qui deserat habitum S. Francisci. S. Franciscum quotannis semel in Purgatorium descendere, & inde in Paradisum extrahere quotquot Ordinem suum professi sunt. Ordinem S. Francisci in perpetuum

duraturum. Damnatus est ab Eymérico Inquisitore, tanquam Hæreticus.

Isidem temporibus infamis Secta Tur-lupinorum de ridiculo scœmate nuncu-pata, & Sodalitas Paupertatis in Gallis & Allobrogibus grassabatur, cujus Sectatores diis devovit Gregorius XI. Præter Beguardorum errores, quos sectan-tantur, docebant, nihil pudere quem-quam debere eorum, quæ à natura accepimus: unde nudî absque verecundia incedebant, & palam canum more li-bidinem exercebant. Cum modernis Que-tistis addebant, voce non esse orandum, sed solo corde, eoque spiritu libertatis, quæ divinis legibus subiecta non sit. Cum Parisiis, tum alibi partim igne deleta, partim suæ turpitudinis horrore protinus extincta Secta est.

Raymundus Lullus, ortu Majoricen-sis, professione Mercator, quem tertio Ordini S. Francisci nomen dedisse scri-bunt Authores Minoritæ, & in odium Christiani nominis Burgiæ in Africa à Sa-racenis occisum, apud Majoricenses ut Martyrem coli, viginti libros edidit, vulgari idiomate Catalano; quorum do-ctrinam in monte quodam à Christo Cru-cifixò se accepisse, ipse gloriatur, cre-duntque ejus Fautores; eorum vere An-tagonistæ persuasi sunt, verius ab Angelo tenebrarum transformato in Angelum lae-cis Lullum edoctum fuisse, cum dicti libri plurimis erroribus scateant: quorum ad minimum 500. in iis contineri olim censuit Eymericus Inquisitor Hispanus & prolixitati parcens 100. recenset, quos exhibet Nat. Alex. Sæculo 13. & 14. sunt-que alii circa Deum & Sanctissimam Tri-nitatem, alii circa B. V. Mariam, alii circa peccata, alii circa gratiam & vir-tutes, ex quibus aliquos à modernis Que-tistis dicit adoptatos. Alii circa Sacramen-ta. Alii circa fidei rationisque cogniti-onem, & circa justam Hæreticorum pu-nitionem. Hos errores agnoscunt Anti-Lullistæ, qui contendunt eos à Gregorio

XI. uti erroneos, & maxima ex parte hereticos damnatos fuisse, omnesque ejus libros prohibitos 7. Kalend. Febr. An. 1376. Utrumque negant Lullistæ, di-ploma Gregorii lubreprepitum censentes. Nolim ego in hac causa agere Judicem, & Lectorem ad Nat. Alex. loc. cit. re-mitto, Hæreticum cum eodem non cen-sens Lullum, cum libros suos Judicio Sed-is Apostolicæ subjecerit.

Libri de invocatione Dæmonum, de secretis naturæ, & de Alchimia non sunt Raymundi Lulli Majoricenses, sed alterius cognomento de Terraga, qui Ray-mundus Neophytus dictus est. Is ex He-bræorum Rabbino Christianus factus, Re-ligioso Ordini nomen dedit, mores ta-men non mutavit homo nequissimus; execrandos enim errores & blasphemias scriptis tradidit, à Gregorio XI. dam-natus. Inter alios prava dogmata Alma-rici, Arii, Sabellii, & quorumvis Hæ-reticorum per se non esse hæretica, sed sola eligentium pertinacia, docuit. Crea-turas licite adorari cultu latræ, quate-nus Deum repræsentant. Dæmonibus jure naturæ adorationem & Sacrificium de-beri. Nullum præceptum Legis hac in vita posse adimpleri, Sectam Mahometis esse æque Catholicam ac Fidem Jesu-Christi. Perfectius esse Schismaticum esse, quam Christianum, &c.

Eodem Sæculo XIV. plurimi errores incertis Authoribus in Anglia eruperunt, ac in Provincia maxime Cantuariensi grassati sunt. Eos Simon Langham Archiepiscopus Cantuariensis damnavit, ac in Scholis tradi vetuit An. 1363. Capita-lis, ilque antea inauditus fuit, quod quilibet adultus, quam non adultus, Sa-racenus, & Judæus, & Paganus etiam in utero Matris defunctus habeat cla-ram visionem Dei ante mortem suam. Qua visione manente, habeat electionem liberam convertendi se ad Deum, vel divertendi se ab eo. Et si pro tunc se se elegerit convertere ad Deum, salva-bitur,

bitur, sin autem, damnabitur. Ex hoc principio fluxit, quemlibet hominem in quacumque fide salvari posse, in viribus naturæ esse potentiam ad reparationem peccati & consecutionem gloriæ. Præte-rita Anonymi isti inæqualitatem in Tri-nitate posuerunt. Beatos cum Christo esse mortales, imo si Christum excipias, omnes peccabiles, & in infernum destrui-biles, sicut & damnatos reparabiles asse-ruerunt; atque divinis attributis justitiæ & omnipotentæ injuræ fuisse.

Anno Christi 1375. Eduardo III. in Anglia regnante, ex inferis erupit Wi-cleffiana hæresis Authore Joanne wicleffo natione Anglo, Doctore Theologo, Ec-clesiæ de Luthlewort Lincolnienis Dio-cesis Rectore, ingenii vehementis ho-mine, superbo & ambitiosoque. Primum illius in Ecclesiæ & Romanum Ponti-ficem odii seminarium fuit, quod Pon-tificis decreto à Præfectura Collegii Can-tuariensis Oxonii, præter jus factuè à se invasi; causa cognita fuisset abdicatus; sed faces illi ad incendium in Ecclesia excitandum subministravit repulsa, quam passus deinde fuit wigornienfis Episcopus. Hæresi pestifera disseminanda oportu-nam occasionem subministravit Ang-liæ Status, cujus Proceres ad ampli-ficandam Regis ac Sæcularium Magistra-tum auctoritatem, subversa Potestate Ecclesiastica, collineabant, nec non fin-ctum schisma post Gregorii XII. obi-tum in Romana Sede exortum. Errores plures, præsertim eos, quibus Romana Sedes, ac Ecclesiæ dogmata, disciplina, & autoritas impetitur, ex jam relato-rum Hæreticorum, præsertim Jandini & Marsili libris hausit, ilque jam agoni-zantibus novam quasi vitam afflavit, at-que adeo vegetos reddidit hypocrita ille macilentus, pannosus, ac nudipes, ut per illam ad Bohemos Hussitas, atque ab his ad modernos Protestantés tran-sierint, ut merito illorum Patriarcha dici possit. Errores, quos evomuit, & quo-

rum 266. enumerat Joannes Luko Oxo-nienfis, alii 303. partim tendunt contra Deum & Christum, partim contra Ec-clesiæ & varios ejus Ordines ac mem-bra, partim contra Sacramenta; & quam-vis quoad posteriora capita omnes fere errores, circa Romanum Pontificem, quod nempe sit Antichristus, circa Roma-næ Ecclesiæ defectionem, circa Ordinem ejus Hierarchicum, circa Mona-stica Institutam, circa numerum septena-rium Sacramentorum, denique circa li-berum arbitrium, Protestantibus adamusè præformaverit; in multis tamen adeo ab eorum & Ecclesiæ Catholicæ articulis dissentit, ut nisi præjudicis abrepti, ac execrati, eundem Hæreticum deterrim-um fateri ipsi debeant. Nam quod Deum & Christum attingit, 1. docuit, Deum debere obedire Diabolo. 2. Illum nihil posse producere, nisi quod producit. 3. Illum Mundum amplificare vel imminuere non posse, nec animas nisi ad certum & fixum numerum creare. 4. Illum ali-quam creaturam non posse ad nihilum reducere. 5. Terminum à quo creationis non esse merum nihil. 6. Deum non dare aliquid nisi justis. En blasphemias in Dei omnipotentiam! 7. Christum esse ex tri-bus naturis, scilicet Deitate, anima, & corpore; & esse qualibet earum sigilla-tum, & ex omnes conjunctum. 8. Christum in triduo mortis fuisse hominem. 9. Humanam Christi naturam, à Verbo præ-cisam, adoratione latræ adorandam esse; imo si Verbum illam dimitteret, nihil-ominus adorandam futuram. En impiam pietatem in humanitatem Christi, blas-phemias in ejus divinitatem! In erroribus circa Primatum Papæ & Ecclesiæ non convenit cum Protestantibus; art. enim 6. ait, post Urbanum VI. non esse ali-quem recipiendum in Papam, sed vivend-um esse more Græcorum sub legibus propriis: sedit autem Urbanus VI. tem-pore Wicleffi An. 1378. Protestantés vero censent nullum unquam fuisse recipiend-um

dum in Papam. Et art. 11. Decretales epistolæ sunt apocryphæ, seducunt à Christi Fide, & Clerici sunt stulti, qui student eis. Protestantes vero Jus Canonicum receperunt. Art. 12. Ecclesia est prædelinatarum universitas, & credendum est quodlibet membrum illius esse prædelinatum ad gloriam. Quod male sanum principium, esse Protestantibus solum præbeat effugium ad evadenda tela Catholicorum, de Ecclesiæ visibilibus perpetua constantia in fide, utpote contra quam portæ inferi ex Domini promissione non prævalent, cum ipsis suppeditet scititiam illam Ecclesiam invisibilem, apud quam, deficiente Romana visibili, fides permanerit; non tamen ab omnibus æque adoptatur, cum persuasi sint ex fide Ecclesiam alios posse salvari, alios damnari: hincque pro suggestu suæ Ecclesiæ membra dehortentur à peccatis, excitent ad Fidem & studium Virtutum. Art. 27. docet juramenta Magistratibus facta esse illicita, quod erroneum censent pleræque Protestantium Sectæ. Art. 33. omnes sunt Simoniaci, qui se obligant ad orandum pro aliis, eis quoad temporalia subvenientibus. Art. 36. decimæ sunt puræ elemosynæ. Art. 37. contra Scripturam Sacram est, quod Viri Ecclesiastici habeant possessiones; quas propositiones falsas verbo & facto pronunciant Protestantes. Art. 43. Augustinum dicit esse damnatum, nisi pœnituerit de hoc, quod habuerit possessiones, instituerit, & intraverit Religionem; Protestantes in sua Confessione Augustana laudant Monasticum Institutum, quale fuit sub Augustino, ut vidimus lib. 3. tit. 31. N. 63. Circa Sacramenta art. 1. apud Nat. Alex. docet, non esse certum, quod Christus assistat Ministro Sacramenta celebranti & conscientia, & cum eo concurrat. 2. Si Episcopus vel Sacerdos est in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non consecrat, non baptizat. Nam ipsum Deus à suo officio & mi-

nisterio suspendit. 3. Præficti Sacramenta conficere non possunt. 4. Baptismus aquæ materialis non est absolute necessarius, --- & sine Baptismo aquæ materialis infans ipsi salvari possunt. 5. Baptismus peccata venialia non delet. Eucharistiam dicit Corpus Christi in figura, panem in natura. Art. 9. & art. 18. omnia prædicatorum peccata esse mortalia, prædelinatorum universa venialia. Art. 20. Solum peccatum finalis impenitentię, quod est peccatum in Spiritu S. proprie esse mortale. Art. 23. Extremam Unctionem esse aliquibus unctis Sacramentum, si sic suis precibus Presbyter mereatur. 24. Non esse vere Matrimonium, quod absque spe Proli contrahitur. Quas omnes propositiones ut falsas & erroneas rejiciunt vel omnes Protestantes, vel plurimi eorum. Accedit, quod quamvis Wicleffus in erroribus contra Ecclesiam art. 26. apud Nat. Alex. rejiciat Papæ & Episcoporum indulgentias, & in erroribus contra Sacramenta apud eundem art. 13. asserat non esse fundatum in Evangelio Christum ordinasse Sacrificium: de Purgatorio tamen, de cultu Sanctorum, imaginum, reliquiarum, de jejunio, justificatione, bonis operibus, oratione pro defunctis, aliisque nos inter & ipsos controversis altum sileat, signum quod in his cum Catholicis conspiraverit. Anne igitur vir iste, an ejus discipulus Hus, atque Husfitæ, qui in pluribus adhuc cum Ecclesia Catholica conspirarunt, ut infra videbimus, Spiritum Dei habuerunt, & Catholicam veritatem? Sed fortassis per Lutherum Catholica veritas à scoriis tandem purgata est? Sed quo jure ab hoc potius quam ab his, vel etiam à Calvino, aut non potius à Zwinglio, aut ab Anabaptistis, aut Schwenckfeldio? Pape vero? Cur non potius, mansit in Ecclesia Romano-Catholica, in qua non potest designari hic homo, qui hæc dogmata introduxerit, sed sensus communis Fidelium, ea ex Majorum traditione accepta, quiete

quiete credit. Certe, ut primum Honorius I. sæculo VII. videbatur contra eundem communem sensum à Patribus acceptum negasse duplicem in Christo operationem, in Synodo œcumenica Constant. III. damnatus fuit, esto immerite. Et quamprimum Joannes XXII. contra eundem sensum videbatur animabus plene purgatis ante diem Judicii visionem beatificam denegasse, motus contra ipsum fuit excitati sunt, esto à parte rei hoc non negaverit. Cur ergo nullæ turbæ excitatæ sunt vel apud ipsos Schismaticos Græcos, dum (ut volunt Protestantes) Romani Pontifices transubstantiationis dogma, & alia nos inter & ipsos controversa capita in ruinam Evangelii primæ invexerunt? Effugia omnino querunt Protestantes & colores, ut hunc arietem eludant: sed videant, ne iniquitas mentiarum sibi. Errores Wicleffitarum, quos erroribus Magistri sui addiderunt, nec in communi, sed sectatim defendunt, ut omnibus Hæreticis, qui semel ab unitate Ecclesiæ recesserunt, solemne est; vide apud Nat. Alex. Sæc. 13. & 14. c. 3. Art. 22. §. 5. Silentium inductum est Wicleffo à Simone Subduriensi Cantuariensi Archiepiscopo An. 1376. Post hoc damnatus est à Gregorio XI. post quod denuo in jus vocatus Lambetham hypocrita solum Patribus fecit, professus si quid imprudenter contra Ecclesiæ fidem effutisset, se revocare paratum. Sed postea accessione fautorum in pertinacia pergens, in Synodo Londin. An. 1382. damnatus est hæreseos; quam tamen simulator egregius ad speciem scripto ejuravit, Vir scilicet egregie Apologeticus. Obiit tandem Hæresarcha An. 1384. Non tamen hæresis cum illo, de quo legatur Nat. Alex. L. cit. Errores ejus 45. post ejus mortem in Concilio Constantiensi cum aliis 260. quorum aliqui cum illis 45. coincidebant, damnati sunt, illeque tanquam notorius ac pertinax hæreticus, ac ut talis mortuus declaratus,

ac diris devotus; atque ejus ossa, si ab aliis Fidelium corporibus discerni possent, exhumari, & procul ab Ecclesiastica Sepultura projici jussa.

Frater Joannes de Montefono Hispanus, Ord. FF. Prædicatorum Professor, Theologus Parisiensis ad finem Sæculi XIV. aliquot propositionibus, quas à Parisiensi Facultate partim ut scandalosas, partim auriam offensivas, partim ut erroneas damnatas revocare noluit, graves turbas in Academia Parisiensi excitavit, à qua ea tempestate Doctissimi Fratres Prædicatores per 25. annos exclusi sunt, postea opera Gersonii honorifice recepti. Inter propositiones censuratas præcipue sunt: Quod majorem dixerit unionem hypostaticam in Christo, quam trium Personarum in essentia. 2. Possibile esse aliquam creaturam, quæ in puris naturalibus ita sibi & homini possit mereri, sicut anima Christi concurrente gratia habituali. 3. Quod aliqua creatura in puris naturalibus possit beatifice essentiam Dei videre. 4. Afferere aliquid verum, quod est contra Sacram Scripturam, esse expressissime contra fidem; quam propositionem, universaliter intellectam tanquam falsam, Sanctis & Doctoribus odiosam ideo damnavit Sacra Facultas, quia multe sunt propositiones contradictoriæ inter Sanctos & Doctores disputatæ, quarum aliqua est contra Scripturam Sacram, nulla tamen expresse contra fidem, seu hæretica; quia nempe ut propositio sit hæretica, seu *expresse* contra fidem, non sufficit, ut sit contra Scripturæ genuinum sensum, sed insuper ut sit contra illum prout ab Ecclesia declaratum; quod vult nostra hæreseos definitio superius data; quæ proinde judicio Facultatis Parisiensis approbata est. 5. In expositione Sacræ Scripturæ non aliunde accipiendam esse ejus determinationem, quam ex Sacra Scriptura. In qua traditiones excludere visus est S. Facultati Joannes de Montefono. 6. Non omnem hominem, præter Chri-

Christum, contraxisse ab Adam peccatum originale, esse expresse contra fidem: quam propositionem dum in aliis speciati ad conceptionem B. V. applicavit, contendens esse de fide non fuisse immaculate conceptam; invidiam sibi maximam conciliavit, ac tempestati prædictæ faces accendit.

25. Sæculo XV. & XVI. exortæ sunt hæreses Hussitarum, Hominum intelligentiæ, Adamitarum, errores Joannis Parvi, Matthæi Grabon, Augullini de Roma, Virorum quorundam Religiosorum ex Mendicantium Sodalitiis, Petri Oxomenfis, Fossariorum, Hermannii Ruffswich, Hæresis Lutheri, Carolostadii, Zwinglii, Oecolampadii, Melancthonis, Bucerii, Schwenkfeldii, Joannis Agricolæ, Osiandri, Brethii, Flacci Illyrici, & Stankari, Anabaptistarum, Calvinii, Antitrinitariorum, & Socinianorum, errores Michaelis Bajii, Guillelmi Postelli.

Pestiferam hæresim Joannes Hus, à villa, ubi obscuro loco natus erat, ita dictus, Academiæ Pragenfis Artium Magister, deinde Rector, ex damnatis Wicleffii libris à Viro quodam nobili Bohemo, atque à Petro Bagne Wicleffita ex Anglia allatis hausit, eaque, favente Romanæ Sedis diro ac diuturno schismate, osecantia insigni Wenceslai Regis Bohemiæ, cognomento Pigri, atque immani Academicorum Bohemorum in Germanos odio late disseminata, Celeberrimæ tum Pragenfis Universitati, totique Regno Bohemiæ tum florentissimo ruinam atque interitum conciliavit; vastatis immani Hussitarum Marte, ac pene deletis Urbibus, Oppidis, Pagisque Bohemicis, Monasteriis concrematis, Sacerdotibus, Monachisque post Martyris sui (uti jactarunt) Constantiæ A. 1414. die 6. Julii damnationem ac exultionem, quam ipsi imprimis in acceptis referebant, obvie vel mutilatis, vel immaniter trucidatis; donec per Mainardum Bohemicæ Nobilitatis Principem deleti, ad

Plesam Thaboritarum Orphanorumque hucusque invicti exercitii res Catholicorum facta sit superior, ac dissidia circa IV. Calixtinorum articulos per compactata Praga An. 1433. concepta, atque Iglaviæ An. 1436. consummata, componerentur: atque non obstante, quod conditiones in illis compactatis, præsertim circa usum calicis contemnerentur magis à Myllis Bohemicis, quam non fervarentur; ille tamen circa annum 1472. generaliter exoleverit, solis reliquis Hussitarum se se in Bohemia occultantibus, ac usque in præsentem diem perseverantibus. Triginta quinque errores Hussus propugnavit, quos recenset Concilium Constantiense Sessione V. quos plerosque ex pelliferis wicleffii libris descripsit. Versantur fere circa Ecclesiæ & Papalem Dignitatem, ejusque ac Sacerdotum Jurisdictionem, bonorumque temporalium possessionem; atque ex eo veluti fonte imprimis fluunt, quod Ecclesiam censeret ex solis Prædestinatis consistari. Et quamvis circa potestatem absolventi, & concedendi indulgentias male senserit, contendens neutrum à Sacerdotibus exerceri absque speciali revelatione posse; nihilominus in articulis de transubstantiatione, de Confessione Sacramentali necessitate, de Extrema Unctione, reliquisque Ecclesiæ Sacramentis, de Missæ Sacrificio, de Purgatorio, orationibus pro defunctis, de Sanctorum invocatione, de imaginum & reliquiarum cultu, deque Sacramentalibus cum Ecclesia Catholica sensit: uti ex ejus scriptis atque demonstrant nostri Polemici, & cum eo Hussitæ Calixtini; uti constat ex Pragenfi Hussitarum Synodo An. 1421. 7. Julii celebrata, atque ex 23. articulis aliis contra Thaboritas expressis: quæ omnia videri possunt apud Nat. Alex. Sæculo 15. & 16. In quibus Thaboritarum, quæ hominum abjectorum ac furiosorum colluvies Protestantium pleraque dogmata adoptavit, erro-

res

res damnat Bohema Calixtinorum Nobilitas, & quatuor solum articulos propugnat. In quorum primo præterdit, Verbum Dei per Regnum Bohemiæ libere & sine impedimento ordinate à Sacerdotibus Domini esse prædicandum. 2. Dominium Seculare super bona temporalia esse Clero auferendum, eumque ad Apostolicam vivendi normam reducendum. 3. Omnia peccata mortalia & specialiter publica, aliasque deordinationes in quolibet statu rite & rationabiliter per eos, ad quos spectat, prohibenda & destruenda esse. 4. Denique Sacramentum Eucharistiæ sub utraque specie nullo peccato mortali indispositis libere ministrandum. Quos errores Bohemorum Legari in Concilio Basileensi A. 1431. celebrato acerrime propugnarunt, atque tribus prioribus per compactata Prageno-Iglaviensia supra relata sublatis, de quarto ita à Concilio pronuntiatum est: *Calicem, quantum ad Laicos pertinet, ex præcepto Christi non esse, moremque sub specie tantum panis ministrandi Populo, à Sanctis Patribus institutum; & sane institutum videri, & servandum ab omnibus Fidelibus esse, nec licere cuiquam suo iudicio hunc declinare.* Indulserat equidem pia Mater Ecclesia per dicta compactata, ut Sacerdotes Bohemiæ & Moraviæ Populis in annis discretionis constitutis Calicem etiam ministrarent: *Hoc tamen semper observato, quod Sacerdotes sic communicantibus semper dicerent: Ipsos firmius credere debere, quod non sub specie panis Caro tantum, nec sub specie vini Sanguis tantum, sed sub qualibet specie est integer & totus Christus.* Sed hæc indulgentia graviter abusi sunt Myllæ Hussitici, pueris passim & dementibus Calicem ministrantes; neque de panis & vini Mysterio Plebibus juxta conductum annuntiantes, quin invitos ad Calicem cogentes, & abstinentes Sepultura Ecclesiastica privantes, atque Decretum Basileensis Concilii, Calicem, quantum ad

Laicos pertinet, ex præcepto Christi non esse, prætenis compactatis suis usque ad An. circiter 1472. palam eludentes, uti supra videri est. Ex quo perficere possunt Domini Protestantes, cur iisdem à Concilio Tridentino Calix constanter denegatus fuerit; jure enim Hussitarum exemplo edocta Sacra Synodus, verita est hanc economiam inire, ne fortassis ex his posterioribus Calixtinis homines exurgerent, qui ex parvis pietatis exemplo argumentum arripent, atque prætenderent, Ecclesiam invitam tandem errorem suum agnovisse, atque in suum dogma de necessitate utriusque speciei concessisse. Hoc adhuc notandum, Hussum errorem præfatum non invenisse; suggestus enim fuit in Parochia S. Michaelis, quam nunc in Monasterium Servo. B. M. V. conversam inhabitat, à Petro Dresdensi Scholæ S. Michaelis Ludimagistro, Jacobello ejusdem Ecclesiæ Parocho, quem cum ille in animum æstu temere prædicasset, ab Hussitis eo plausu exceptus, propugnatus, ac religiose observatus est, ut Calicem passim in parietibus, vexillis, Templis pingerent, de quibus proin non infcite quidam scripsit:

Tot pingit Calices Bohemorum terra per urbes,

Ut credas Bacchi Numina sola coli.

Seçta Hominum intelligentiæ Authores fuerunt Fr. Guillelmus de Hildensissen Carmelita & Ægidius Cantoris Laicus, uterque Belga. Allerebat Ægidius se esse Salvatorem hominum, qui per ipsum visum Christum essent, sicut per Christum Patrem. Triplex Regnum, & Filii, & Spiritus S. cum supra laudatis Phantasiasticis fingebat, in cuius Regno posteriori abolita veteri Lege Patris, & illa continentia, ac virtutum, mortificationisque Christi, jam voluptatibus esset vacandum: hinc actus carnalis copulæ delicias Paradisi asserabant spurcissimi homines, omnemque carnis mortificationem execrabantur. Guillelmus præterea asser.

affirmavit, quidquid homo ageret, non cedere illi ad salutem vel damnationem, quod Passio Christi satisfaceret pro omnibus; hominem exteriorem non maculare interiorem, quem errorem adoptarunt moderni Quietistæ. Deum esse ubique ita sicut in Eucharistia: Resurrectionem amplius sperandam non esse, cum Christus tanquam caput nobiscum tanquam membris jam surrexerit. Errores suos revocavit Guillelmus die 12. Junii 1412. coram Inquisitore, ac demum publice Cameraci, ac Bruxellis.

A. circiter 1420. nefariam Adamitarum hæresim exfuditavit Picardus quidam nomine, qui ex Gallia Belgica, transmissio Rheno, per Germaniam in Bohemiam penetravit. Unde & Picardi dicti sunt. Is prestigis quibusdam fidem sibi concilians, brevi tempore non parvam mulierum, virorumque plebem ad se traxit, quos nudos incedere jubens, Adamitas vocavit; & occupata Insula quadam amne Luficinio cincta, Filium Dei se dixit, & Adam appellavit. Conubia eis promiscua fuere, nefas tamen ipsi injussum Adam seu Præpositi sui mulierem cognoscere. Qui tamen obvis licentiam concessit dicens: *Crescite & multiplicamini, & replete terram.* Expugnati ac deleti sunt à Ziska eorum scelus exhorrente. Revixit rursus execrandæ hæresis Sæculo XVI. Auctore Adamo Pastoris, qui Christum insuper merum hominem cum Photino professus est, ac Matrimonium quasi per se malum damnavit. Fuere & alii Secta Anabaptistæ, qui quod nuditatem æmulari gestirent, Adamitarum nomen mutuati sunt. Infaniverunt in Hollandia circa An. 1535.

Joannes Parvus, non Franciscanus, neque Dominicanus, ut quidam peperam existimant, sed Sæcularis Theologus, ut parricidam Joannem Duem Burgundiz, qui Duem Aurelianensem Ludovicum, Caroli VI. Christianissimi Regis Fratrem post icam intra Sacra Mil-

farum Solemnia ac Sacre Communionis perceptionem reconciliationem, per summum nefas occiderat, venali, atque ad omnem assentationem projecto ingenio purgaret, postquam fundamenti loco Duem Aurelianensem affectasse Caroli fratris Regnum mentitus fuerat, septem propositionibus in suo libro, quem *Justificationem Ducis Burgundiz* inscripsit, dogma hæreticum, scandalosum, Legique Divinz, naturali, ac humanæ contrarium, seditiosum, & Regum Dominationi injuriosum propugnavit: nimirum fas esse, ac meritum culibet homini privato propria autoritate Tyrannum hujusmodi opprimere: nec potuisse Burgundum absque gravissimo peccato id facinoris non perpetrare. Cui ceu corollarium addidit propositione octava: In casu societatis, juramenti, permissionis, seu confederationis factorum ab uno milite ad alterum, si contingat, quod illud vertatur in præjudicium unius promittentium ad confederationem, Sponsæ suæ, aut suorum liberorum, ipse nullum teneantur observare. Damnati fuerunt ipsius errores à Facultate, Episcopo, & Inquisitore Parisiensi. Hanc damnationem irritam ac nullam declararunt tres Cardinales à Joanne XXIII. deputati: qua censura non obstante res ad S. Synodum Constantiensem delata est; ubi cum quidam contenderent propositiones, ut ab Episcopo Parisiensi damnatas, non esse à Joanne Parvo adsertas, Duxque Burgundiz Patres contestaretur per literas, se non esse Theologum, nec quidquam velle defendere, quod à fide alienum esset, suoque honori parceretur, Concilium œconomia usum, propositiones allatas in genere, non specificato nomine Joannis Pravi, condemnavit. Quæ tamen œconomia non placuit Gallis, qui proinde Joannem Parvum Authorem execrandi erroris in publicis monumentis adnotarunt. Hinc videant quidam Protestantes, qua sinceritate dogma erroneum, licet pri-

privato occidere Tyrannum, Catholicis affingant.

Frater Matthæus Grabon Ordinis Prædicatorum in Saxonia Professor, fratres vitæ communis, ita dictos, quod in Sæculo remanentes omnia haberent communia, impugnando, in varios errores lapsus est, à Concilio Constantiensi reprobatus; sicut enim Wicleffus, & Hussus proprietatem, ac dominium Cleri tum Sæcularis, tum Regularis in communi reprobavit, ita Grabon in alterum extremum actus Communionem bonorum in Statu Sæculari & Clericali extra Religiosam Professionem damnavit, ac excommunicationi subjacere docuit: insuper prætendens, Religiosum non posse sine peccato mortali abdicare voluntatem habendi communia, quando actu talia non habet. Sic nimirum homines sensum suum adorantes, in absurda extreme opposita labuntur.

Augustinus de Roma, Nazareus Archiepiscopus, ex Ordine FF. Eremitarum S. Augustini assumptus, variis erroribus scripta sua conspersit. Eo tendunt, ut Ecclesiam asserant ex solis Prædestinatis constare, & errores Nestorii ac Eutycheis temperantes, humanam naturam in Christo vere esse Christum, humanam naturam in Christo esse Personam Christi, eamque ex unione personali esse veraciter Deum naturalem & proprium affirmant; animamque Christi tam clare & intense videre Deum, sicut Deus videt seipsum. Docuit præterea Augustinus de Roma, Christum quotidie peccare; quod tamen ita limitavit, nimirum, *per membra sua.* Cumque in aliquibus suis scriptis, & alias, doctrinam suam Ecclesiæ judicio subiecisset, errores quidem ejus in Concilio Basileensi damnati sunt, non vero ipse.

An. 1443. quidam ex Ordinibus Mendicantium Religiosi homines Ecclesiastica disciplina prorsus ignari, in Taurinensi præsertim & Astensi Diocæsis erroribus quædam, scandalosæ, & Hierarchiæ per-

turbatrices propositiones docebant, à Concilio Basileensi damnatas An. 1443. Verfabantur circa obligationem audiendi Missam diebus Dominicis in Ecclesia Parochiali, quam Synodalibus Constitutionibus introduci posse negabant. Circa oblationem à Fidelibus, dictis diebus fieri solitam, quam jure non posse præteriri dicebant à Parochis, sicuti nec decimas, cum Laici ad eas obligati dare illas possint cui velint, &c.

Petrus Oxoniensis Theologiæ in Urbe Salmanticensi Professor librum vulgavit A. 1479. in quo, inter alios errores, asserbat, non à Christo institutam, sed ab hominibus inventam *Confessionem Sacramentalem*; peccataque mortalia una cordis contritione, pravæ cogitationes sola dispensantia deleri. Quæ propositio, non diu post à Luthero adoptata, jussu Sixti IV. cum aliis paradoxis à Petro audacis Viri ingenio conscriptis, damnata est Compluti, ejusque liber cum Cathedra in media Schola igni traditus.

Turpissima Fossariorum hæresis incepta circa An. 1501. Fossarii nuncupabantur, quod in fossis & speluncis noctu convenirent, & promiscua libidine more brutorum commiserentur. Videntur fuisse Loharditarum reliquiæ, de quibus vide Num. 23. In Bohemia præsertim grassabatur hæc pestis, in qua ad undeviginti millia crevisse dicebantur: qui & Ecclesiam Dei, & ejus Ministrorum contemnebant, Sacramenta irridebant, infinitosque alios errores profitebantur. Errores suos mira subtilitate defendebant, certis superstitionibus, & execrationibus spirituum erroris, quem ipsi quidem divinum appellabant, recipientes haustu grandis mulcæ, quæ in os eorum ingrediebatur, qui nefariæ Sectæ nomen darent. Ad hunc modum in hæresi confirmabantur, adeo ut nec disputationibus, nec supplicii ad Catholicam Fidem revocari possent.

Hermannus Ruiswich, natione Batavus, cum

cum in multos lapsus olim errores, palinodia cantata, perpetuo carcere damnatus esset, Anno 1499. inde evasit, ac in priorem insaniam relapsus pejores, quam antea blasphemias evomuit, propter quas Hagæ captus An. 1512. per hæreticæ pravitatis Inquisitores Sæculari Magistratui extraditus, vivusque exultus est. Hi porro ejus errores fuere: 1. Angelos à Deo creatos non esse. Animam simul cum corpore interire. Nullum esse infernum. Materiam, ex qua elementa facta sunt, non esse à Deo factam, sed ipsi coæternam. Christum fuisse stultum & simplicem, phantasticum ac seductorem hominum; damnasse universum mundum, & neminem salvasse. Quæcumque Christus gessit, humano generi & rectæ rationi esse omnino contraria, proindeque ipsum Omnipotentis Dei Filium non esse. Fidem nostram fabulosam esse, fatuam Scripturam, ficta Biblia, delirum Evangelium. Evangelium denique falsum esse, quod qui potuit creare Mundum sine incarnatione, eundem etiam salvare potuerit sine incarnatione. Portento quodam Luthero coævus videtur fuisse blasphemus iste Batavus, utpote qui, quinque ante excitatum ab ipso in Ecclesia incendium, vitam in Pyra finivit, extinctis cum Pyra per zelum Catholicorum ejus horrendis blasphemis. Nec ipso enim cogitante, nec Luthero id intendente, libertas conscientiarum per ipsum ac Pseudo-Conseformatores ad excessum usque introducta, atque in Hollandia, exterminato Inquisitionis Tribunali, singulariter vindicata, Benedicto Spinosa non tantum impunem facultatem tribuit maledictam suam moralem, qua Deum, ejusque attributa, omniemque revelatam veritatem è medio tollit, in Hollandia concinnandi; sed etiam Lokio idem impie audendi circa immortalitatem animæ, aliaque veritates omnes revelatas libere impugnandi: quorum scripta in Hollandia, aliisque Protestantium lo-

cus eodem libertatis privilegio excusa, atque per Orbem sparsa, avidam novitatis juventutem, rigorisque Evangelici impatientem, non tantum in Curis, Exercitiis, ac Monopoliis Protestantium, sed etiam Catholicorum inficiunt: ut sprete Patrum Religione, ac omni revelata veritate in profanissimum passum probabatur, plurima, quin fere omnia cum erroribus Hermannii communia habentem. Quæ si horum Heermann, seu Dux, beneficio libertatis conscientiarum à Monacho in Germania tum vivente postredie prædicandæ futurus, prævidisset, duplici hilaritate rogam subisset. Sed anne justior fuerit severitas Catholicorum in similes blasphemos, quam indulgentia Dominorum Protestantium erga liberos nostri Sæculi spiritus, die *Frengelster*, ex damnis, quæ toti Christianitati ab ipsis hucusque illata sunt, atque impoſterum, si repressi non fuerint, inferentur? judicent cordati Protestantes. Certe sapientissimus Rex Angliæ Georgius paucis ab hinc annis Londini, ut tulerunt Novalia, instituit specialem commissionem, quæ refræandæ hominum horum procacia ac deacitati intenderet. Ex hucusque alatis hæresum monſtris pariter colligant, quo insanæ delabi possint humana ingenia, quamque quælibet illorum Patronos suorum errorum invenerint, & plures identidem invenissent, nisi autoritate competente refrænata fuissent.

Omniū Sæcularum, quæ in hodiernum diem magnam Germaniæ ac Septemtrionis partem tum ab Ecclesia Romana, tum inter se scindunt, vel Author, vel pessimo suo exemplo incitator fuit Martinus Lutherus An. 1483. Islebi in Saxonia plebeis parentibus natus. Ordini Eremitarum S. Augustini A. ætatis 22. nomen dedit in Cænobio Erfoldiensi: unde Wittembergam A. 1508. translatus post actus Academicos Lauream Doctoralem obtinuit, ac Theologiæ Professor creatus est. Accidit, ut eo tempore Leo

X. novarum Indulgentiarum à se, occasione fabricæ S. Petri, concessarum, promulgationem Alberto Moguntino, & Magdeburgensi Archiepiscopo, S. R. E. Cardinali, Electori & Marchioni Brandeburgensi committeret, quarum prædicandarum, & elemosynarum pro fabrica colligendarum provinciam cum Septemviro ille insigni Theologo Joanni Totzelio Ordinis Prædicatorum contulisset; res ea Augustinianorum promovit invidiam, quibus Vicarii Generalis nomine præerat in Germania Staupitius, apud Saxoniam Ducem Fridericum perquam gratosus. Eo favente Lutherus contra Indulgentias declamare cepit, ac debacchari, scripta primum epistola ad Albertum Moguntinum Archiepiscopum, qua conquerebatur de Indulgentiis Pontificiis, sub ejus nomine promulgatis, vel potius de earum abusu, non quidem vitio Concionatorum, quos non audierat, sed Populi superstitioni auctaci fiducia serpente. Hujus epistola 1. Nov. An. 1517. scriptæ calci annexit 97. Conclusiones, quas non expectato responso, eodem die proposuit in Templo omnium Sanctorum Wittembergæ, eorundem futurus injuriator, typisque vulgatas per omnem Germaniam dispergi curavit. Adversus Lutheri Theses Tetzelus Francofurti alias exposuit, quibus Novatoris fallacias invenit, & Romanum Pontificem, Concionatoremque à calumnia vindicavit. Verum quod objicerentur ab æmulo, pertinaciam Lutheri magis obfirmarunt. Cum enim suas theses à Tetzelio tamquam hæreticas igni traditas inaudisset, poenam talionis Conclusionibus Tetzelii Wittembergæ inferri procuravit, quam Studiosi in publico foro cum 800. exemplaribus ipso, ac Magistratu infecis, ac, ut scribit, invitis executi sunt. Hæc turbulente contentionis exordia, quæ anno sequenti in apertum efflagravat incendium, signa submiinistrantibus Sacerdotum ac Monachorum castitatis pertætorum libidine, Sæcula-

riumque Principum bonis Ecclesiastico, Monasteriorumque inhiantium avaritia, Electore Saxonie Lutheri personam protegente. Quæ circumstantiæ fons erant ac genuina causa miraculose propagationis (ut jactari solet) Lutheranorum Religionis, quæ neque Imperialibus Comitibus, neque Concilio Tridentini auctoritate comprimī potuit; sed aliarum hæresum fecunda mater insausa soboles per universam Germaniam, ac magnam septemtrionis plagam in hodiernum diem propagavit. Obiit Lutherus, postquam Monialem Catharinam de Bore à se prius gravidatam sacrilego Matrimonio sibi copulasset, atque ex ea tres filios genuisset, ventriculo pascendo egregiam operam diu navasset, improvisa morte An. 1546. 17. Februarii Islebii noctu, cum sero precedente oppirare cenasset, & facietis pro more indulgisset, ac Wittembergam transfalans, ibidem sepultus est. Insaanam ejus, superbamque sententiam celebravit, ejusque tumulo inferendam censuit Pomeranus, nimirum:

Pestis eram vivus, moriens ero mors tua, Papa.

Prophetam hoc suo oraculo fuisse Lutherum, monstrat Domorum Principum in Germaniæ successivæ ad Fidem Catholicam reversiones, & Catholicarum Universalitatum admirabilis profectus in superioribus disciplinis: quarum ope Protestantium errores velut stipula à vento difflati sunt, & in dies difflantur, & metea certe infallibilia, rem Catholicam postredie collapsuram. Errorum Lutheri capita præcipua ex antithesibus Symboli Tridentini lib. 1. tit. 1. N. 342. à nobis relati cognosci possunt. Suntque 1. Contra Missam. 2. Contra transubstantiationis dogma. 3. Contra communionem sub una specie. 4. Contra Purgatorium, contra cultum ac invocationem Sanctorum, ac venerationem Reliquiarum, ac Imaginum. 5. Contra Indulgentias. 6. Contra Romani Pontificis Primatum, ac Hierarchicum in Ecclesia

clesia Ordinem. Alios quoque Lutheri errores damnavit eadem Synodus; nimirum circa originale peccatum, quod in ipso fomite, seu concupiscentia constituit, per Baptismum non delendo, sed tantummodo tegendo, ac non imputando. Circa justificationem, quam soli Dei, vel potius oscitanti in merita Christi fiducia in acceptis referebat, excluso omnino influxu bonorum operum per merita Christi vivificatorum. Quæ opera bona fructus esse iustitiæ, non merita, alibi agnoscit; in bono tamen opere peccare hominem, & peccatum veniale non natura sua, sed Dei misericordia solum esse tale, alibi propugnat. Liberum arbitrium titulum sine re appellare ausus est, vota Monastica contempsit, Polygamiam admisit, jejunia, & abstinentiam, & Sacramentalia Ecclesiæ irritis, &c. quos, aliosque errores nihilominus uno velut habitu non evomuit Lutherus, sed successione quadam, prout ipsi data fuit occasio illos publicandi in disputationibus, in concionibus, vel libris. Unde factum est, quod scripta ejus contradictionibus scateant, & quæ in libris prioribus suæ perversionis annis editis affirmavit cum Catholicis, in posterioribus neget: quod patet vel in solo dogmate de Eucharistia, in qua primo transubstantiationem admittit, postea transmissit, impanationem deinde asseruit, denique non nisi in usu, seu sumptione Christum in Eucharistia adesse realiter admittit. Quam sentiendi inconstantiam, in scriptis Lutheri manifestam, & economiam ejusdem S. Spiritus esse prætendunt in Patriarcham suum obsequentiores Lutherani, ut qui gradibus quibusdam Virum, ut ajunt, pretiosum in meridiem veritatum Evangelicarum provexerit: at Nostri hominem versatilem, venerum, spacioquum, in Romanæ Ecclesiæ Antilites, Sæcularesque potestates maledicum ex eadem economiâ actum potiori jure existimant illo spiritu, quocum in tractatu

de Missa angulari se non unum modum falsi comedisse ipse fatetur. Non enim capiunt, quomodo Spiritus S. hac economiâ usus fuerit in Ecclesiâ Reformatore, qui eam ceu se indignam repudiavit in ejusdem Ecclesiæ Satoribus Apostolis, ac subsequis Conciliis œcumenicis. Accedit, quod vix non omnia dogmata Lutheri mutata sint ex Sæculorum præcedentium hæresibus ab Ecclesiâ Catholica damnatis, quæ in earum historica relatione hoc titulo ad convincendum de hac veritate facti Lectorem annotavit, & distincto caractere imprimi curavi: qui tamen Hæretici à primo ad ultimum in aliis capitibus toto cælo distant à Luthero, sicut & ii, qui ipso vivente, ac facem turbis præferente, vel post ipsum exultarent, experientia manifesta testimonium perhibente, ut mox videbimus. Hinc plerique nostri Sæculi ita dicti Evangelici ex his motivis Lutherum palam aspernantur, atque Evangelicæ veritati nude se inniti prætendunt: deplorandi sane vel ex hoc solo, quod idem prætenderint omnes retro Hæretici, omnemque horum Sæculorum ipsorum & Lutheri æmuli; soli vero Catholici idem Evangelium, reliquasque Scripturas amplectantur in sensu non à privata libidine, sed à Conciliis Generalibus, seu ab Ecclesiâ Catholica interpretato, de qua ait Augustinus: *Evangelio non crederem, nisi me Catholica Ecclesia moveret auctoritas.*

Inter Lutheri partim Sequaces, partim Antagonistas agmen ducit Andreas Carolostadius, Archidiaconus Wittenbergensis, postea Agricola. Primus inter Reformatos, ejurato Sacerdotio, Uxorem duxit, & Wittenbergæ, absente Luthero, Missam abrogavit, concitandæque plebis Auctor fuit, ut infesta signa Ecclesiæ Aristique inferret, ac ex iis Imagines eiceret; sepius itam Sacramentarium hæresim excitavit, affirmans Christum, cum dixit: *Hoc est Corpus meum, quod pro*

vobis

vobis tradetur, illud pronomen hoc non in panem direxisse, sed in seipsum, ut sit sensus, *Accipite & comedite; nam ego hoc Corpus meum sum traditurus.* Tyro in hac re propterea appellatus à Zwinglio. *Controversiam de Cæna Domini tantum odio Lutheri, non aliqua pietatis opinione movit.* Verba sunt Melanctonis in ep. ad Myconium.

Huldricus Zwinglius Helveta, Tigurina Parochiæ Administrator, cum Luthero Cælibatum Clericorum, Vota Monastica, abstinentiam, & jejunia Ecclesiastica impugnavit, ac in plerisque capitibus eidem consensit; at contra eundem docuit, se non damnare orationes pro mortuis, etsi negaverit Purgatorium; Imagines evertendas curavit, Christum non esse realiter substantialiter, sed sola Fidei contemplatione in Eucharistia docuit, edoctus ipse in somnis à Spiritu, quem an ater fuerit, an candidus, se ignorare proferitur. Sacramenta omnia non tantum non conferre gratiam, sed ne asferre quidem, aut dispensare, sed nudas esse tesseras gratiæ, vel unionis cum Ecclesiâ effuisti, & hinc originale peccatum vere esse peccatum negavit, sed esse morbum vel conditionem, & necessitatem moriendi asseruit, adinstar conditionis servilis ab infante ex servis nato contractæ. Pestem suam Tigurinæ An. 1519. afflare cepit, unde in alios Cantones propagata est, aliis in avita Fide remanentibus: quæ causa inter ipsos bellum accendit, in quo occisus est Zwinglius die 11. Octobris An. 1531. annorum 48. ejusque cadaver igne exustum.

Joannes Oecolampadius linguarum peritissimus Ordinis S. Brigittæ Apostata, Zwinglii fidus Achates, ejus hæresim Basileæ prædicavit, quamvis in modo explicandi Sacramentum Eucharistiæ ab eo differret: permittendo scilicet verbum *est* pro verbi substantivi natura in sua genuina & propria significatione manere,

accipique ut verbum veritatis & existentiæ; metonymiam vero collocavit in verbo *Corporis*, ut hic sensus reddatur: *Hoc est Corpus meum*, id est: *Hoc est figura Corporis mei.* Exanimis in lecto reperitus esse Basileæ An. 1531. à morbo, an à dæmone suffocatus? ignoratur.

Philippus Melancton, patrio nomine Scwartzerd humaniorum litterarum elegantia superbus, A. circiter 1521. Luthero nomen dedit. Pleraque Lutheri dogmata molliuit, præsertim immanem illum contra libertatem arbitrii errorem; imò hæc in controversia discessit tandem à sententia Lutheri, negans Deum esse Authorem peccati. Augustinæ Confessionis An. 1530. editæ Author fuit, unde illius Sæctatores Confessionistæ nuncupati, & ob emollita Lutheri duriora quadam dogmata, molles Lutherani: ob Ritus plerisque Ecclesiasticis admissas, & Conditiones legitimas Conciliorum & Ecclesiæ ita receptas & approbatas, ut liberum esset cuique iis uti absque salutis discrimine, dicti sunt *Adiaphoristæ*, seu *Indifferentes*, ad distinctionem Rigoristarum, qui Lutheri dogmata ad litteram propugnant. In tradendis dogmatibus, præsertim de Cæna Domini, & de justificatione, varius ac anceps fuit, & quod primum attinet, Christum in solo tantum usu esse realiter præsentem, atque Fidelibus cum ipso pane exhiberi tandem determinavit. Quam sententiam nunc unanimiter amplectuntur Lutherani. In articulo de Missa, non minus Lutheri doctrinam emollivit, ut constat ex Augustinæ Confessionis lectione, in qua negat Lutheranos Missam, vel ejus Ritus usitatos omnimode abrogasse. Circa justificationem quatuordecim diversas opiniones Melanctonis, ejusque discipulis incedisse, narrat Osiander ejus æmulus. Illi tamen opinioni præsertim insisteret videtur Melancton, quæ homines fide speciali justificare asserit, cum credunt se in gratiam recipi, & peccata remitti pro-

ter

ter Christum, nec bona opera ad justificationem concurrere, quamvis fides iustificans debeat fructus parere, & bona opera à Deo mandata facere oporteat, ut habet Augustana Confessio. Obiit Melancthon, postquam Confessionem suam emendasset, reemendasset, auxisset, decurtasset, ac vitam in scribendis cædiosis apologiis consumpsisset A. 1560. quem Tilemannus Heshusius, alique rigidiores Lutherani, & post mortem scriptis suis flagellarunt. Sic regnum Sathanz divisum est. Sinceriorem laudem sane à Catholicis obtinisset, si ingenium suum, laboris patientiam, literarum elegantiorum promotionem, amiquæ moderationem, quam rem Lutheranam ab imperioso, versatilique Lutheri genio non semel discrimini expositam, cordatis hominibus, nec controversiarum intima penetrantibus imponendo, maxime promovit, Ecclesiæ, in qua natus fuerat, locasset.

Martinus Bucerus Ordinis Dominicani Apostata, ad cæcis in societatem Paulo Fagio, & Petro Vermilio Florentino, Martyre nuncupato, Canonicorum Regularium Ord. S. Augustini Apostata, hæresim docuit, & Apostaticæ Reformationis disciplinam in Anglia, regnante Eduardo IV. infelicis Henrici VIII. Filio, An. 1549. condidit; pertracto prius in hæresim Hermann Colonienfi Archiepiscopo, atque ad evertendam in Ecclesia disciplinam incitato. Eius error circa Eucharistiam in eo positus erat, quod Corpus & Sanguinem Christi substantialiter in ea præsentia non esse *extra usum Sacramenti* affirmaret, nec in ipso usu ore Corporis manducari, sed contemplatione Fidei percipi, & hoc quidem minime ab impiis, qui fidem non habent. Præterea sicut Lutherus Polygamiam inter Christianos ratam habuit, ita Bucerus Conjugibus sua culpa repudiatis, vel legitimo Divortio separatis, aut à Consorte relicti, Viris item, quorum Uxores in morbos immedicabiles inciderunt, & e-

contra, permitendum esse alterum Conjugium docuit, quem errorem amplexi sunt Protestantes, ut vidimus lib. 4. N. 28. & seqq. Lutheri sententiam, venereos actus esse hominibus tam inevitabiles, ut comedere, ac bibere, ad quosdam solum restrinxit, Deique decreto repugnare, qui talibus Connubia interdicit.

Gaspar Schwenckfeldius nobilis Silesius, Lutheranz Synagoge non minus, quam Ecclesiæ Romanæ hostis, docuit Scripturæ Sacræ non esse attendendum, ut quæ Verbum Dei non esset, sed mortua tantum litera; verum privatis potius contemplationibus, & visionibus credendum. Spiritum S. enim è superis delabi citra omne medium, non per externum auditum & vocalem prædicationem, seu Scripturarum lectionem. Naturam humanam Christi in Gloria ita Desiccatam docuit, ut Deus dici possit; item Dona Spiritus S. iustitiam, sapientiam, caritatem, pacem conscientiæ, & similia, esse meram Dei essentiam, ac homines ipsis præditos, hac ipsa natura Divina Deos. Verba Christi: *Hoc est Corpus meum*, etiam in sensu spirituali & allegorico intellexit. Sectam suam late propagavit, quam specioso nomine *Confessorum gloria Christi* adornabat. Schwenckfeldii reliquæ sunt Heretici, seu Sinzendorfiani, quos Catholicis Silesii *Saml Bruder*, hoc est, sub tessera agni Confœderatos vocant, eo quod salutationes suas, falsas precatones, benedictiones sub specioso titulo *Agni sanguine conspersi* efformant, ut mihi ibidem existenti narratum est. Ingens Pagus, *die Sange Buble* dictus, eorum Sedes, ac quasi Seminarium est in Silesia, sicut & Herhutium in Saxonia, unde originem ab Equite de Sinzendorff & nomen trahunt, quo exteri proles suas erudiendas tradunt, quas severa disciplina, separatis sexibus, moribus honestis dicuntur imbuere, ipsique morigeram, obsequiosam, ac laboribus manualibus occupatam vitam ducunt, exhorrentes omnes

nes blasphemias, injurias, ac fraudes. Vitam collatis in commune Gazophylacium lucris ducunt, unde cuius necessaria à Præfatis tribuuntur. Insimulantur, quod eorum dicti *Perfecti* in suis divinis, clausis ac custoditis januis, promiscue concubant: quod in medio relinquo, utpote hac in re nullo authentico instrumento provisos.

Joannes Agricola, Islebiensis Rector Lutheranus, & postea Minister Berolinensis, asseruit Legem Moyli in Ecclesia non esse docendam; eam cum Lege Evangelica è diametro pugnare; hinc *Antinomorum* Secta, stirps Lutheranz. Eoque vesania progressi sunt, ut Legem assererent non esse dignam, ut vocetur Verbum Dei.

Andreas *Dosen-Ruderle*, quod ridiculum nomen in Osiandrum verit, Brandeburgus, ibidem Schisma in Lutheranam Secta fecit, docens hominem iustificari non fide, sed eadem essentiali iustitia, qua Deus iustus est, quæ est ipse Deus, infunditurque hominibus; ita ut non sit Christianus gratia iustus, sed natura.

Joannes Bretius Suevius Lutheri placitis sua quædam nova addidit, inter quæ præcipuum: Corpus Christi ex vi unionis hypostaticæ esse ubique, adeoque & in pane Eucharistico ante consecrationem; & hunc Bretium Patriarcham agnoscent Lutheranis Ubiquitæ.

Matthias Flaccus Illyricus Magdeburgensis Minister, Rigidiorum Lutheranorum Antesignanus, propter *adiaphora* Lipsiæ approbata & recepta, Melancthonis & aliorum Confessionistarum professus hostis. Peccatum originis ipsam hominis esse substantiam asseruit, unde eius Sectatores *Substantialiæ*, & ab Authore *Flacciani* dicti sunt. Contra Victorinum Strigelium Professore Jenensem, qui originale noxam extenuabat, & liberi arbitrii vires in hominis conversione esse rebat, acriter pugnavit Flaccus. Sectatores Strigelii *Synergistæ* dicti. Centuria-

rum Magdeburgensium præcipuus Compilator, Editorque fuit Flaccus Illyricus. De variis Lutheranorum Sectis lege Lyndanum Ruremondensem Episcopum, Dubitantii sui Dialogo 2.

Franciscus Stankarus Mantuanus, in Academia Regiomontana in Borussia Professor seu linguæ Hebraicæ, seu Theologia, dum se Osiandri mox relati errori de justificatione opposuit, in contrarium lapsus est, affirmans Christum non ratione divina, sed humanæ tantummodo naturæ esse iustitiam nostram.

Deterimæ Anabaptistarum Sectæ An. 1522. Auctor fuit Nicolaus Storkius, sive Belargus, Promotor Thomas Munterus, qui Germanicum Rullicorum bellum incendi, in quo caesa sunt 130. millia infelicium hominum, ipse captus, & ad Catholicam Fidem rediens capite plexus est. Dogma Sectæ præcipuum fuit: Parvulis usu rationis carentibus nihil prodesse Baptisma, quod fidem pro se profiteri non possint, sine cuius propria confessione inutilis esset Baptismus, quin illicitus: hinc omnes in infantia baptizatos, & Sectæ suæ nomen dantes rebaptizabant. Realem Corporis Christi præsentiam in Eucharistia præterea negabant, solam Scripturam recipiebant, Magistratum abiecerunt, publicam prædicationem Verbi Dei & Ministerium respuerunt. Imagines execrati sunt. Jurare, litigare, arma tractare, Magistratum gerere, Christianis illicitum esseverentes. *Embustia* etiam appellati sunt, seu Fanatici, ob extases & raptus, quibus secretas & divinas inspirationes jactabant. *Liberi* seu *Libertini* quoque, vel quod Magistratum omnem & onera publica respuerunt, sive quod Polygamiam, seu promiscuam libidinem professi sint. Quatuordecim Anabaptistarum Sectas seu Schismata enumerant aliqui. Celebriores referunt Nat. Alex. ad Sæculum 16. quæ ibi videri possunt.

Dum Germania tot diversis Sectis scinderetur, Joannes Calvinus Novioduni Veroduni

Veromandorum Sexto Idus Julii A. 1509. in Gallia notum Sectam suam aliis subtiliorem, limatioremque meditatione multa fabricavit, eamque plurimis Patriotis ad florentissimi Regni perniciem afflavit. Geneva postea Caliphatum figens, eam longe lateque propagavit. Ibidem die 26. Maji 1564. mortuum, & quidem placidissime, scribit Theodorus Beza, ejus mancipium, Calvinolatra propterea dictus; contra in vocibus execrationis & maledictione vitæ suæ, scriptorum, studio rum suorum, demonumque invocatione miseram animam efflavit morosissimum, superbissimumque hominem, Bolsecus, & alii testantur. Errores Calvinii ad 56. capita reducit Natalis Alexander, in quorum plerisque Lutherò consentit. Præcipui sunt. 1. De sacris vocibus consubstantialis, hypostaseos, Trinitatis non satis religiose sentit. 2. Christum Mediatorem asserit etiam secundum divinam naturam, & ab æterno. 3. Peccatum Deo imputandum esse, etsi alibi neget, ex principiis tamen ab eo constitutis sequitur. 4. Christum damnatorum penas in suo ad inferos descensu passum blasphematur. 5. Hominis lapsum à Deo prædestinatum. 6. Hominem lapsum libero arbitrio esse privatum. 7. Concupiscentiam originalem etiam post Baptismum esse peccatum. 8. Justificationem fieri per justitiæ Christi imputationem. 9. Hominem sola fide justificari. 10. Fidem & justitiam proprie esse electorum, nec posse amitti. 11. Omnia peccata de se esse mortalia, sed non imputatione fieri venialia. 12. Legem Dei, quæ bona opera præcipit, esse impossibilem. 13. Doctrinam de bonorum operum meritis nugatoriam esse. 14. Confessionem peccatorum non esse jure divino institutam. 15. Satisfactionem ad Penitentiam non esse necessariam. 16. Indulgentias esse Sanguinis Christi profanationem. 17. Purgatorium esse exitiale Sathanæ commentum. 18. Sanctos pro nobis non intercedere. 19. Romanæ Sedi

non competere Primatum ex Christi institutione. 20. Romanum Pontificem esse Antichristum. 21. Concilia Generalia in tradendis Fidei Dogmatibus, & S. Scripturæ interpretatione errare posse. 22. Imaginum usum & cultum à Sathana manasse. 23. Sanctos non oportere coli. 24. Ecclesiam non posse Leges ferre obligantes in conscientia. 25. Quadragesimale jejunium esse superstitiosam observationem. 26. Ecclesiæ Legem de Calibatu esse tyrannicam. 27. Vota abstinentiæ, jejunii, peregrinationum ad Sanctiora Loca plena esse manifestæ impietatis. 28. Verbum, quo Sacramentum conficitur, esse mere concionatorium, non consecratorium. 29. Nullam inesse Sacramentis vim & efficaciam conferendi gratiam ex opere operato, sed solum excitare & alere fidem. 30. Characterem Sacramentalem esse signum. 31. Tria tantum esse Ecclesiæ Sacramenta, Baptismum, Cœnam, & Ordinationem. 32. Baptismum non esse medium ad salutem necessarium. 33. Solam Baptismi recordationem peccata post eum commissa expiare. 34. Exorcismos, exufflationem, chrismationem, aliasque cæremonias nugas esse. 35. Transubstantiationem esse signum, verbaque Christi: *Hoc est Corpus meum*, figurate esse accipienda. 36. Missam non esse Sacrificium pro vivorum & mortuorum expiatione à Christo institutum. 37. Fidem nostram solis Scripturis, non Traditionibus niti. 38. Matrimonia Marito deserente, vel fornicatione superveniente dissolvi quoad vinculum. 39. Nullo Scripturæ testimonio usuras damnari. 40. Denique exemplo Lutheri ac præcedentium Hæreticorum, Ecclesiasticum, Sapientiam Salomonis, Tobiam, Judith, & Machabæorum Historiam è Canone Sacrarum Scripturarum expunxit. Varias in Sectas Calvinii assectæ exemplo Lutherianorum abierunt, quarum quatuor præcipuæ sunt. Prima eorum omnium est, qui Calvinum adamussim sequuntur, quales sunt Reformati

mati in Gallia, in Palatinatu, Belgæ plerique, & Helvetii, Puritani in Anglia & Scotia. Altera est Anglo-Calvinianorum, qui à Puritanis cæterisque Reformatis in eo maxime differunt, quod Ordinem Episcopalem admittunt à cæteris Ordinibus distinctum, iisque jure divino superiorem. Ad Puritanos proxime accedunt *Independentes*, & *Presbyteriani*; quorum primi unamquamque Ecclesiam sui juris faciunt, nec alii ulli subjectam aut subordinatam esse statuunt: nemini Fidei rationem reddunt, nisi illi, cujus membra sunt Ecclesiæ; cum ex adverso Presbyteriani particulares Ecclesias classibus, classes Synodis Provincialibus, hæc Synodo Nationali subijciant. Hæc Independentium libertas causa est, quod Angliæ colluvies facta sit omnium Sectarum. Illius siquidem principia in illa olim Sanctorum Insula stabiliverunt *Anabaptistas*, *Antinomos*, *Antiscripturianos*, de quibus supra; *Quakeros*, qui se in hac vita perfectos, & à peccato mundos existimant, & in extases frequenter incidere simulant; *Kanteros*, qui naturæ corruptæ incitamenta turpia non esse existimant; *Levelerios*, qui naturalem omnium hominum æqualitatem urgent, &c. Tertia est *Piscatorianorum* à Joanne Piscatore Argentinensi sit dicta, qui in materia justitiæ Christi & nostræ à reliquis Calvinianis dissident, fractionemque panis in Eucharistia cæremoniam essentiali affirmant. Quarta denique *Arminianorum*, qui ob emollita Calvinii circa Prædestinationem & arbitrium hominis dogmata molles Calviniani dicuntur, Authore Jacobo Arminio, quondam Amstelodamensi Ministro, quorum doctrinæ acerrime resistent *Gomeristæ*, Coryphæo Francisco Gomero Lugduni Batavorum Theologiæ Professore, qui etiam in Hollandia contra Arminianos in Synodis palmam retulerunt; utpote ex quibus Barnefeldius ob pertinaciam, nescio qua inquisitoria sententia, capite illis, alii carceri mancipati sunt.

Calvini hæresis non semel prædamnata, in Concilio Tridentino decretorie confixa est. Ex narratis vero Lutherianorum & Calvinitarum discordiis ac factionibus in aprico est, quam constans sibi concordique sit spiritus ille privatus. Quamque controversias clare decidat sola Scriptura. Quilibet enim non tantum ex Lutheranis & Calvinistis, verum etiam singularum factionum homines tibi jurabunt, Sacras Literas sibi clare favere.

Quemadmodum Calvinus ex humane rationis fonte inductus est ad negandum realem Corporis Christi in Eucharistia præsentiam, eo quod sibi persuadere nequiverit, Corpus Christi posse esse in Cælo, ac etiam toties replicatum in terra, quot dantur species consecrate in Aris; ita Michael Servetus ex eodem fonte in nefandum circa Sanctissimam Trinitatem errorem lapsus est, Sabellianamque hæresim hoc sæculo resuscitavit; quia sibi persuadere non potuit, unam naturam in tribus Personis subsistere posse, quin tres individuas substantias efficiat, & consequenter tres solidos Deos. Et quamquam infelix hic Medicus, Antitrinitarius Dux ac Coryphæus, opera Calvinii à Genevensibus vivus concrematus sit, & quidem jure merito; cause tamen suæ zelo isthoc minime consulit Calvinus, & Calvinista. Cineres enim Serveti argumento ad hominem contra Calvinistas vel se justificat, vel si non, eos una condemnant: Si enim (objicere potest Servetus) vos, o Calvinista, non obstantibus tam apertis testimoniis Sacre Scripturæ, communique Patrum fide, quam Calvinus aperte fatetur, non admittitis realem præsentiam Corporis Christi in Eucharistia, eo quod eam judicatis impossibilem; cur me cremari curavit vester Antesignanus, qui ex eodem fonte negavi? Mysterium Trinitatis aut si ego julte crematus sum hoc non obstante, quia sententiam Orbi conatus sum invenire contra apertos Scripturæ textus, antiqui-

tiqutiatque communem fidem: iur sociari mihi in fatali pyra non meruit Calvinus, qui eadem temeritate usus est circa Divinitissimam Eucharistiam? Aut cur non potius Catholici tandem recte sapiant, qui Patrum traditiones retinentes, utrumque Mysterium à contradictione tum à me, tum à Calvino præsentia liberant, esto utrumque minime comprehendere possint, utpote qui plura Deum facere, quam hominum ingeniola posse capere recte tenent. Sed à prosopopœia incidentali ad Serveti errores, quos numero 38. ex ejus scriptis excerptere Ministri Geneveses. Et quorum princeps fuit, omnes, qui Trinitatem statuunt in essentia Dei, esse Tritheitas, veros Atheos, nec Deum habere, nisi tripartitum; & aggregativum. Et hinc Christum esse Filium Dei asseruit, quatenus genitus est à Deo in utero Virginis Mariæ; adeoque animam Christi & carnem esse Deum, & quidem ab æterno in propria Dei substantia, verum NB. non intrinsece, sed extrinsece tantum, in quantum in Idea divina ab æterno representabatur. Spiritum S. denique ait umbram fuisse in creatione Mundi, nullamque ante Christi adventum visam fuisse Spiritus hypostasim; totam consequenter nunc Verbi & Spiritus gloriam hypostatice solum Christum continere. Videatur Nat. Alex. L. cit. Cum Pyra Serveti non est exstincta ejus Hæresis, sed Poloniam, Transylvaniam, & Hungariam invasit, propagatoribus præcipue Valentino Gentili, Gregorio Blandrata, Alciato, Bernardino Ochino, Gribaldo, Lissimamo, & Francisco Davide. Et quidem Gentilis non tantum Serveti blasphemias suas fecit, sed gravissimos insuper errores addidit, & ad Tritheitas proxime accessit, dicens: tria concurrere in Trinitate, essentiam, quæ dicitur Pater, Filium, Spiritum S. Patrem esse unicum illum Deum Israel, solum verum Deum essentiatorem; Filium essentiatum & precario Deum: Sophisticum esse com-

mentum tribuere Patri propriam Personam in essentia Deitatis: qui id asserunt, quaternitatem, non Trinitatem agnoscere. Nam, inquebat, unica illa essentia absque ulla consideratione Personarum est ex semetipsa verus Deus: & qualibet trium Personarum est item essentialiter Deus: sequitur ergo quaternitas, non Trinitas. Post iteratas simulato animo Geneva alibi que errorum suorum ejurationes, Bernæ in Helvetia tandem captus, ac pertinax capite plexus est. Ex reliquis Antitrinitariorum Sectæ Propugnatoribus Blandrata Italus Medicus miserrime ab uno cognatorum suorum trucidatus est in Transylvania, Ochinus miserabiliter obiit in Polonia, teste Beza. Catholicorum verò ab penitentem obiisse, Capuccinorum (quorum Generalis aliquando fuit) Annales produnt. Gribaldus peste necatus est, Lissimannus in puteum precipitem se dedit. Franciscus Davidis ruente repente domo occisus est, teste eodem Beza.

Celebrius apud Anti-Trinitarios fuit Lælii & Fausti Socinorum nomen, à quibus Secta etiamnum appellatur *Socinianorum*: uterque Senis oriundus. Quorum primus annum agens novissimi 22. relicta An. 1542. Italia quadriennio toto Galliam, Britanniam, Belgium, Germaniam universam, ac Poloniam emensus est. Calvinum Questionibus de resurrectione agitavit; sed supplicio Serveti territus ejus venenum aperte apud Helvetos spargere non est ausus: præmatura deinde morte abreptus est Venetiis An. 1562. Ejus de obitu certior factus Faustus Socinus ipsius nepos, patri sui scripta sibi vendicavit, aflatamque ab eo hæresim propagare studuit, in Transylvania potissimum & Polonia, tum oretenus, tum scriptis virulentis, in quibus plurimos errores circa Scripturam, circa Incarnationem, circa Sacramenta, circa legem, gratiam, & justificationem, circa hominem, animam, resurrectionem, & Ecclesiam tum ab antiquis, tum recentioribus Hæreticis

com-

combibitos evomit. Quos ad 41. capita reducit Natal. Alexander hic. Primpilus vero fuit, in essentia divina unicum tantum esse Personam, contradictionem quippe implicare Deum esse unum, & plures in eo esse Personas; & distinctionem istam, unus essentia, trinus Personis, nec usquam existare in Sacris Litteris, & cum certissima ratione ac veritate manifeste pugnare; cum certissimum sit, non pauciores esse individuas essentias, quam Personas. Ita nempe ad decempe dam creaturam immensam illam Creatoris essentiam mensus est infans Faustus Socinus, qui infelicem animam Lulavicii in Polonia An. 1604. efflavit. De quo illius aſſecta canere solent:

Tota licet Babylon destruxit tecta Lutherus,

Muros Calvinus, sed fundamenta Socinus.

Michael Bajus, Lovaniensis Academiae Doctor & Professor, tandemque Decanus, Vir doctrina & probitate conspicuus, novas quasdam opiniones de libero arbitrio, de operibus, ac de aliis articulis excitavit. Ex quibus non tantum diffidiorum tumultus in Belgio orti, verum etiam turbæ Galliam in hodiernum diem vexantes, inde originem suam merito trahere dicenda sunt, eo quod præcipuus Baji propositionibus periculosioreque Sæculo XVII. propugnandas suscepit; novisque errores addidit Cornelius Jansenius Iprensis Episcopus, eosque in opere inscripto *Augustinus Sanctissimo Doctore* tribuerit. Baji dogmata in Concilio Tridentino, cui cum Jansenio interfuit, œconomia quadam non discussa, Pius V. Pontifex maximus diligenter examinari curavit, atque ex iis 79. Articulis damnavit, diplomate edito, quod incipit: *Ex omnibus, &c.* & quidem absque declaratione, quamam cuique censura conveniret; Baji que nomini pepercit, ac aliquas ex præscriptis propositionibus, nullis certis in hac exceptione adnotatis, quo-

dammodo sustineri posse declaravit. Et quidem diploma suum solum voluit communicari Lovaniensi Academiae mississimum Pontifex, quod & factum est; at eo mortuo hoc ipsum diploma à Gregorio XIII. ob perdurantes factiones Bajanitarum confirmatum, ac solemniter promulgatum est. Post quem idem præstitit Urbanus VIII. An. 1642. Et Bajus quidem, Vir pius ac eruditus Judicio Francisci Toletii tunc Pontificii Concionatoris, postea S. R. E. Cardinalis acquiescens, dogmata sua revocavit, privata retractatione sibi indulta. At cum in Bulla Piana hæc legeretur: *Quis quidem sententias, quamquam nonnullis aliquo pacto sustineri possent in rigore & proprio verborum sensu ab Assertoribus intento, — damnamus.* Eorum occasione novæ lites in Academia Lovaniensi exortæ sunt, quibusdam palam contentantibus; diploma adulteratum esse ab iis, qui virgulam seu comma ponerent post illa verba, *sustineri possent*, ut reliqua, quæ sequuntur, in rigore & proprio verborum sensu ab Assertoribus intento, ad damnationem referrentur, quasi in sensu ab Authore intento damnarentur. Quod autographo ipso, hoc comma non habente, & ideo sensum contrarium præferente, probantur; sed hæc virgule omissionem in Bulla S. Pii non intervenisse ex mente hujus Pontificis, sed ex officiantia Scribæ probant autographa Bullæ tum Gregorii, tum Urbani, quæ dictum comma exhibent. Tantum mirum ponderis subinde est in uno commate, ut olim Manichæi uno commate confiderent suam blasphemam sententiam, non omnia per Verbum facta, sed solum illa, quæ à bono Deo facta sunt, Versum illum Joann. 4. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil*, commate non dividentes à verbis sequentibus, *quod factum est*; quæ tamen veritas commate à prioribus divelli debent, & posterioribus, in ipso vultu etiam, conjungi, quamvis utraq; scriptio sensum catho-

Lil 2 licum